

**TREDJE
STÅND-
PUNK-
TEN
— EN
ORIM-
LIGHET**

**Herbert
Tingsten**

BONNIERS

TREDJE STÅNDPUNKTEN
— EN ORIMLIGHET

Herbert Tingsten

TREDJE STÅNDPUNKTEN
— EN ORIMLIGHET

Stockholm

ALBERT BONNIERS FÖRLAG

Copyright. Albert Bonniers förlag 1951

Andra upplagan

Printed in Sweden

Stockholm. Alb. Bonniers boktryckeri 1951

Tredje ståndpunkten

Ofta är den tredje ståndpunkten blott en täckmantel för kommunistisk propaganda. Men den innebär utan tvivel hos sina främsta förespråkare något helt annat, ett ärligt menat försök att lösa eller kanske rättare komma ifrån de fruktansvärda svårigheter och problem som pinar oss alla. Vad är då denna *egentliga* tredje ståndpunkt? En exakt definition är omöjlig, dels därför att det här är fråga om skiftande tankar, värderingar och stämningar, dels därför att ståndpunkten även hos en och samma representant innefattar oklarheter och motsägelser. Men helt allmänt kan det sägas att denna linje går ut på att inte ta politisk, kanske inte heller moralisk ståndpunkt i den stora konflikten mellan öst och väst. Därvid tänkes denna konflikt, det är av väsentlig betydelse, främst vara en konflikt mellan Amerika och Ryssland; den tredje stånd-

punkten ser i regel Västeuropa som en "tredje kraft" mellan världsmakterna på båda sidorna. Praktiskt taget blir denna ståndpunkt detsamma som vad man under den senaste tiden börjat kalla neutralism. Ibland tänkes Västeuropa som en förmedlare mellan USA och Ryssland, ibland som en — i framtiden — oavhängig och stark makt, i stånd att bli skiljedomare eller åtminstone buffert mellan de tvistande och stridande jättarna, ibland betraktas ett socialistiskt och demokratiskt Västeuropa som ett slags syn-tes av socialismen i öster och folkstyrelsen i väster.

För att få en mera konkret bild av en av de viktigaste tankegångarna inom den tredje ståndpunktens ram kan vi ta upp några satser av Beuve Méry, som i *Le Monde* framträder som den franska neutralismens främste målsman. Beuve Méry skriver (31 januari) att den stora majoriteten i Västeuropa inte önskar någon "stalinistisk" kommunism. Men, fortsätter han, dessa människor "är på det klara med att för att undgå kommunism och frihetens förlust i Västeuropa är det nödvändigt att undgå krig". Och han fortsätter med tesen att "historiskt har upprustning alltid funnit sin naturliga kulmination i krig. Kriget är oundvikligt så snart de ekonomiska och psykologiska följderna av kapprustningen blir

outhärdliga. Detta betyder inte att Västeuropa inte bör ha något försvar. Men upprustning är icke i och för sig en konstruktiv politik." Slutligen uttalar han oro för att konsekvensen av den politik som nu föres skall bli ett "amerikanskt heligt krig mot den andra hälften av världen" och att de västeuropeiska regeringarna kommer att betrakta en sådan katastrof som ofrånkomlig. Det bör påpekas att en av Norges få anhängare av den tredje ståndpunkten, Jakob Friis, säger sig ord för ord kunna underskriva denna deklaration (Samtidens tredje nummer i år). Emellertid finns det säkerligen många neutralister som går ett steg längre och kommer fram till en nära nog ovillkorlig pacifism.

Utgår vi från denna teckning av den tredje ståndpunkten, måste de första reflexionerna bli: Vad är det för sammanhang mellan de satser som här uppställs och kravet på neutralitet i konflikten mellan väst och öst? Vad är det för positivt program för fredens bevarande som skymtar bakom framställningen, men som inte formuleras?

Främst bör dock ett mera allmänt resonemang beaktas som ofta framträder hos den tredje ståndpunktens försvarare och som antydes även av Beuve Méry. Kriget blir, säger man, så totalt ödeläggande att det

till varje pris måste undvikas. Man är här vid gränsen till den rena pacifismen, om också motiveringen är en annan. Man står också nära den sats som i Frankrike formulerades som försvar för Münchenpolitiken för tolv år sedan: "Jag är hellre en levande tysk än en död fransman."

Talet om att hela vår värld skulle gå under i händelse av krig hör uppenbarligen till de uttryckssätt som är lika orimliga som suggestiva. Men att ett nytt krig kan tänkas bli ännu mera ohyggligt och förödande än de båda första världskrigen är ostridigt. Vill vi, av detta eller andra skäl, verkligen säkra oss mot krig, finns emellertid blott en tänkbar väg: underkastelse inför hotet eller angreppet. Vi måste göra klart för oss att detta blir följderna av satsen om undvikande av krig till varje pris. Vi skall inte bara vara neutrala, vi skall också vara försvarslösa, eller i varje fall inte använda vårt försvar. Konsekvensen härav skulle bli att den världsrevolution som de ryska härskarna talar om, den världserövring som de tänker på, kunde genomföras utan svärdsdrag. I stället för ett fruktansvärt krig skulle vi få en fruktansvärd ockupation. Ja, säger några, det är riktigt, men en ockupation är dock mindre förstörande än ett krig; och för övrigt, efter årtionden eller år-

hundreden kommer den ryska regimen att uppmjukas — och den uppmjukningsprocessen går fortare om segern vinnes genom motståndarnas underkastelse i stället för genom deras besegrande.

Låt oss, under avsky för denna tankegång, följa den till dess yttersta konsekvenser. Det går inte att vinna fred genom undergivenhet. Ty även om Europas folk — vilket är otroligt — skulle anamma självuppgivelsen, kommer inte Amerika, säkert inte heller England, att göra det. Och vad blir då resultatet för de folk som kapitulerar. Helt enkelt att de blir ryssar, utbildas i rysk krigstjänst, uppfostras till kamp mot de stater som inte sträckt vapen. Kapitulanterna av i dag blir i morgon en väldresserad rysk knekt, som skall slåss mot dem vilkas idéer han delar eller i varje fall känner sympati för. Den utväg som här rekommenderas är inte bara gemen som tankeexperiment, utan helt enkelt en illusion.

Vad innebär då Beuve Méryrs satser? Rustningarna kan föra till krig, det är sant; det är osannolikt men inte uteslutet att ett starkt Amerika angriper Ryssland. Men än sedan? Om vi inte godtar den nyss kritiserade pacifistiska synpunkten, så måste dessa risker tas. Vi kan göra allt för att motverka dem, men vi kan inte skapa ovillkorliga garantier mot

dem. Vad vi däremot vet är att om vi inte upprustar, om inte Amerika är starkt, så är vårt öde fullbordat. Hur kan man som Beuve Méry säga att Västeuropa bör ha ett försvar, men samtidigt halvt om halvt ta avstånd från denna tanke genom att tala om att upprustning inte är någon konstruktiv politik och att försvaret inte får bli så starkt att det lockar försvararen att bli angripare? Det är självklart att upprustning inte är konstruktiv — att den inte skapar nya värden —, men den är nödvändig för att vi skall leva. Det är självklart att försvaret inte bör bli onödigt starkt — men vi behöver sannerligen inte i dag resa det bekymret för Västeuropas räkning.

Till den tredje ståndpunkten hör också beklagandet av att upprustningen begränsar det sociala reformarbetet. Vi är alla med på den tanken, men vad har den med saken att göra? Det sociala reformarbetet måste så långt möjligt fortgå — inte bara därför att det ökar motståndskraften mot kommunismen, utan främst därför att vi i demokratins och humanismens namn önskar det. Men låt oss inte blanda bort korten genom att beteckna dessa reformer som det viktigaste medlet att höja värnkraften. Den inre kommunismen kan och bör bekämpas genom att samhället ständigt görs bättre — men de

ryska arméerna hejdas inte med socialpolitik, utan med vapen.

Redan det sagda visar hur den tredje ståndpunkten glider mellan skilda, var för sig till en viss grad tilltalande, men oförenliga och ogenomtänkta reflexioner och värderingar; konsekvenserna blir, även från anhängarnas utgångspunkter, förstörande. Det är en verklighetsflykt som här försöks, förståelig därför att den framtvingas av en spänning och en oro som vi alla delar, men förkastlig därför att *den är en verklighetsflykt.*

Tredje ståndpunkten och USA

I den tredje ståndpunkt som vägrar att ta ståndpunkt till världskonflikten ligger tendensen att betrakta denna som en konflikt mellan USA och Ryssland, med Europa, Västeuropa, som en för närvarande oskyldigt lidande tredje man, som en i framtiden medlande och dömande tredje kraft. Detta betraktelsesätt är förståeligt: i dagens situation framstår de två mäktigaste staterna som de egentliga motståndarna i det kalla kriget, och även de västeuropeiska stater som är allierade med USA söker efter måttet av sina krafter att vid skilda tillfällen bromsa den amerikanska aktiviteten.

Bristen på realism i denna syn på läget är likväl påtaglig. USA är med starka band knutet vid Europa: det består av utvandrade européer, dess härskande åskådning är en kristet färgad humanitär

idealism av europeiskt ursprung — och, framför allt, Västeuropas undergång skulle medföra en ofantlig försämring av Amerikas position. Men Europa är i ännu mycket högre grad beroende av USA. För Europa gäller det livet, uppenbart och omedelbart. Tänk bort Amerika, och Västeuropa är inte längre till, det förvandlas till några nya, från Moskva styrda republiker i Sovjetunionen. Den tredje ståndpunkt som *nu* vill proklamera Europas oberoende av både väst och öst blir därför i praktiken ett försök att bana väg för den ryska erövringen. Att detta i grunden inses även av dem som står neutralismen nära framgår klarast av att just dessa personer reagerar starkt då USA synes benäget att koncentrera sina hjälpaktioner till Asien i stället för till Europa — när det gäller kan man inte blunda för insikten att Europa inte kan leva utan Amerikas stöd.

Denna insikt utesluter naturligtvis inte att de västeuropeiska staterna kan och bör öva inflytande på den amerikanska politiken, att det är en gemensam politik för västern som om möjligt bör utformas. Den utesluter inte heller förhoppningar om att ett Västeuropa, som saneras och enas under skydd av Amerikas makt, i framtiden skall bli i stånd att

värja sig utan hjälp. Det är i själva verket detta mål som den amerikanska politiken arbetar för.

Till de vaga känslor och föreställningar som ingår i den vaga neutralismen hör också en antiamerikanism med skilda motiv och traditioner som drivkrafter. Oviljan mot beroendet tar sig uttryck i ovilja mot beskyddaren, själva makten framkallar irritation, den tacksamhet som lånen och hjälpsändningarna mottas med är blandad med olust och därmed också med en nypa illvilja. Dessa alltför mänskliga känslor är det knappast lönt att kritisera; de brukar bli mindre starka och farliga om man är medveten om deras ursprung. En traditionell känsla av överlägsenhet gentemot det "unga" Amerika spelar också in; här kan konservativa och radikala neutralister mötas i högfärd och förakt. Grundvalarna för den känslan är Amerika i färd med att förstöra genom sin litterära blomstring, sina enastående insatser inom natur- och socialvetenskap, sitt arbete för folkbildning och social utjämning.

Viktigare är kritiken av Amerika från klart politisk, främst socialistisk, synpunkt. USA beskrives som efterblivet, därför att det saknar socialistiska partier av betydelse; sedan ett sekel har europeiska doktrinärer förkunnat att socialismen snart skall

komma till USA, men i själva verket har denna riktning, efter en kort uppgångsperiod i början av detta århundrade, oavbrutet försvagats. Man talar efter marxismens mönster — med dess eleganta beundran för aristokraten och överlägsna välvilja mot proletären — om Amerika som småborgerligheten och medelklassens fäste, om detta avskyvärda land där arbetarna inte är klassmedvetna och förbittrade.

Den som är övertygad anhängare av allmän socialisering har självfallet rätt från sina utgångspunkter: han måste betrakta Amerika med olust. Men den som inte är doktrinär socialist, utan ser det väsentliga i allmänt välstånd, social jämlikhet, medborgerlig frihet och folkstyrelse måste snarare i Amerika se ett föregångsland. Är det inte glädjande att den stora massan av arbetare känner sig som medelklass därför att de har det bra? Är det inte i den riktningen den svenska socialdemokratin arbetat och arbetar, med i det hela obestridlig framgång? Och är det inte något olidligt med dessa intellektuella, som är förtvivalade över att arbetarna är nöjda och inte hatfulla och revolutionära?

Det finns mycket att kritisera i USA: ett slags schablon och trivialitet i umgänge och attityder som är mer utbredd och markerad än hos oss, för-

domar och orättvisor mot negrerna och andra folkgrupper, de snabba politiska kastningarna, en tendens till likriktning, inte genom statens utan genom den allmänna opinionens tvång — och mycket annat som den vakna amerikanska samhällskritiken ständigt erinrar om. Men vi måste ha klart för oss att det här är fråga om sådana brister och svagheter som — på olika områden — har motsvarigheter i europeiska demokratier. Vi måste lära oss att tala om Amerikas förtjänster och fel på samma sätt som vi talar om Sveriges, Englands eller Frankrikes. Klyftan går för varje demokrat inte mellan USA och Europa, utan mellan de stater som verkar för frihet och social rättfärdighet å ena sidan, tyrannierna å den andra. Den tredje ståndpunkten eller neutralismen får fritt framföras i Amerika och Europa — den är brottslig i Ryssland och andra diktaturer — därför är den tredje ståndpunkten en orimlighet.

Socialdemokratisk kommunistpropaganda

Kultursidan i Morgon-Tidningen har under några veckor snarast varit ett organ för författare och organisationer som säger sig hävda den s. k. tredje ståndpunkten. Mot ett stort antal inlägg från detta håll svarar blott en artikel med klar västorientering; den unge socialdemokrat som skrev den, hr Torsten Landelius, har sedermera blivit överöst av glåpord av den lindrigt talat, minst upplyste skribenten inom det motsatta lägret. Det mest oroande är emellertid att den propaganda som här bedrives i realiteten måste betecknas som kommunistisk. Den tredje ståndpunkten innebär att man inte tar ståndpunkt, att man, enligt hr Undéns blamanta yttrande för tre år sedan, står lika främmande för kommunism och "borgerlig storkapitalism". I de aktuella fallen är det fråga om något ännu värre. Man driver agita-

tion till förmån för kommunismen i det socialdemokratiska huvudorganet och under den demokratiska socialismens mask.

Att så är förhållandet måste för varje läsare som ett ögonblick reflekterar på saken vara uppenbart. På sin höjd tar de författare det här gäller med några allmänna ord avstånd från den kommunistiska diktaturen; i övrigt ägnas framställningen alltigenom åt kritik av USA och åt krav på en politik av isolering gentemot västern. Tydligast framträder denna tendens i hr Artur Lundkvists artiklar, inte därför att Lundkvist i sak skiljer sig från de andra, utan därför att han är en artikulerad och skicklig skribent.

Huvudtanken är att demokrati inte finns någonstans, ty demokrati förutsätter socialism (varmed författaren avser "folkets", inte "statens" ägande av produktionsmedlen, vad nu härmed kan menas). Genom denna tes blir en grundläggande, för äldre kommunistisk doktrin kännetecknande förfälskning möjlig: ingen stat har demokrati, alltså är diktaturen i öster i princip likvärdig med folkstyrelsen i väster. De skandinaviska länderna är relativt bra, men även här finns blott "en hybridform, som inte medger mer än ett slags halvdemokrati". Kapitalis-

men är fienden, och kapitalism råder enligt denna otroligt missvisande terminologi i alla länder utom de kommunistiska; i dessa råder, skriver visserligen hr Lundkvist i ett sammanhang, "statskapitalism", men i övrigt utgår han från att motsättningen gäller kapitalism och kommunism, och den i förbigående givna karakteristiken av kommunismen blir därför utan reell betydelse. Principiellt blir alla katter grå, det är det första steget, det andra består i att gråheten påtalas blott i fråga om väststaterna. Med dessa två grepp är övergången från socialism till kommunistpropaganda klar.

Det är detta andra steg, som ger artiklarna deras färg. Blott några exempel. Eftersom man kallar nordsidans armé i Korea kommunisttrupper, borde den motsatta sidans kallas "kapitalisttrupper". Det socialiststyrda England skickar alltså "kapitalisttrupper" till Korea. USA påstås vilja förvandla Väst-europa till "buffertstater och satelliter"; denna beteckning används sålunda på de fria, av Amerika stödda staterna, men om de ofria ryska satellitstaterna talas inte. Amerika slåss för att göra Sydkorea till "en satellitregim"; inte ett ord om att USA drog sig tillbaka från Sydkorea eller om att Nordkorea angrep och fick hjälp av det likaledes kommunis-

tiska Kina. USA hyser ”i inget avseende några tvivel på sin egen förträfflighet”; inte ett ord om den vakna och kritiska debatten i USA, inte heller om att all sådan debatt är förbjuden i Ryssland. Freden skall räddas genom att Västerlandet offrar sin höga levnadsstandard för de efterblivna staterna — men intet sägs om att just USA anslagit milliarder för detta ändamål och att Ryssland vägrat att medarbeta i Marshallplanen. ”I Asien utvecklas det makabra skådespelet av en kapitalism med överlägsen krigs- utrustning, mot vilken ousinliga människomassor vräks fram till nedslaktning.” Kan man gå längre i förljugenhet? Var och en vet dock att den stat som driver fram de ”ousinliga” människomassorna är det angripande Kommunist-Kina — men även detta blir på ett mystiskt sätt kapitalismens skuld.

Att en författare som skriver på detta sätt med några ord förklarar sig inte vara kommunist saknar intresse. Vad han bedriver, medvetet eller inte, är kommunistisk propaganda, och denna propaganda blir blott farligare därigenom att den presenteras inom socialdemokratien.

Halvkommunismen hos några av våra medelålders författare är sedan länge väl känd. Den behöver i och för sig inte oroas; ofta är den säkerligen ett ut-

tryck för ett konservativt fasthållande vid en ungdomlig inställning, ett fasthållande som bristen på kunskap och oviljan mot att inhämta kunskap gör relativt lätt. Värre är att den socialdemokratiska ungdomsorganisationen i Stockholm i ett visserligen ytterst oklart uttalande gått på en närliggande linje. Likaså att Morgon-Tidningen på senaste tiden ger en förgrundsplats åt halvkommunismen. Att meningarna bryter sig mot varandra på en tidnings kultursida är en naturlig sak, men en rad politiska artiklar av samma tendens på denna sida tyder på en avsikt. Skall Morgon-Tidningen falla tillbaka på hr Hirdmans klassiska ord att det inte kan vara fråga om kommunistpropaganda, eftersom aktörerna är socialdemokrater?

Tredje ståndpunkten och det inre livet

Efter att ha genomlevt den på första världskriget följande revolutionstiden i München skrev Rainer Maria Rilke den 6 augusti 1919 ett brev om sina inre erfarenheter. Han förstod den avsky för kriget och den vilja till nydaning som besjälade de bästa bland upprorsmännen, men han delade inte deras tro på snabba och väldiga förändringar och fann att deras entusiasm ofta utnyttjats av hämndbegäret och maktlystnaden. "Egentligen kunde", skrev han, "den oförvillade intellektuelle (Geistige) inte stå på någon sida, varken bland de hämningslöst framstormande eller bland dem som med gamla, inte mindre orättfärdiga och omänskliga medel stred mot det utbrytande brottsliga vansinnet: framtiden var varken hos de ena eller de andra, och den intellektuelle är nu en gång förbunden med och för-

svuren åt *den*, inte i revolutionärens mening, som tror sig från den ena dagen till den andra kunna upprätta en fri (vad är frihet?) och lycklig (vad är lycka?) mänsklighet, men i en annan, fördrag-sammare mening — han förbereder i sitt hjärta dessa stilla, hemlighetsfulla, vibrerande omvandlingar, ur vilka allena förståendet och enigheten i ett mera genomlyst fjärran skall framgå.” Och i fortsättningen av brevet talar han om att han längtar efter gemenskap med naturen, men efter kriget inte kan vinna den. De människor som deltagit i kriget eller levat under kriget har ”dragit sig så långt tillbaka från naturens värld” — ”vad har trädet, ängen, skymningen att göra med dessa osaliga, förhärjande, dödande människor?”

Detta Rilkes perspektiv av år 1919 har i skilda varianter framförts efter det andra världskriget. En av dessa varianter finner vi hos Harry Martinsons luffare i ”Vägen till Klockrike”: ”När världen har blivit ett organiserat kaos fullt av varandra motarbetande maskiner då blir lättja och håglöshet en betydelsesak i jämförelse . . . En sådan värld är helvetet. Den är inte värd annat än att man flyr från den, blir ohörsam mot den, vägrar den sin vilja, undanhåller den sin kraft.” Andra författare har

mera programmatiskt och systematiskt framfört denna det inre livets tredje ståndpunkt och med den sökt stödja en politisk neutralism, ett avståndstagande från alla ställningstaganden.

Det är särskilt tre tankelinjer som här knyts samman eller var för sig framstår som avgörande. En religiös, för vilken den enskildes Gudsupplevelse och vilja till rening och frälsning kräver den stillhet, den fördjupning som är oförenlig med engagemang i det yttre livet, det onda livet; man är kanske beredd att hjälpa och lindra, men inte att ta position. Nära den linjen står diktarnas krav på en isolering, tillräckligt skyddad för att möjliggöra koncentration på det väsentliga, på en verksamhet som syftar högre och längre än till löpgravar och barrikader. Och i halvt politisk utformning möter samma attityd hos riktningar som i sin avsky för staten, våldet, kollektiviteten, auktoriteten närmar sig anarkismens ovillkorliga hävdande av individens primat. Hållningen uppvisar skilda grader av självfallenhet, om man så vill av radikalism. Hos den ene är den så ofrånkomlig, det inre livets välde är så oomtvistat, att man inte ens reflekterar på att diskutera och motivera, hos den andre driver problematiken till värjande av stillheten och därmed till en aktion mot

handlandet. Hos alla finns det drag som Rilke så lysande antyder: man tror sig förbunden med framtiden och finner därigenom, vid någon medvetenhet, en känsla av överlägsenhet mot det som händer och görs i dag.

Dessa hållningar skall inte närmare analyseras och inte alls kritiseras. Vad som bör sägas är däremot att denna distans från den politiska handlingen intet har att göra med någon politisk ståndpunkt, inte heller med den tredje ståndpunkten. Ovärldsligheten innebär att man står utanför, inte att man tar position mitt emellan; lidelsen för det inre livet leder lika litet till neutralism som till inträde i folkpartiet. Det groteska i den sammanblandning som här stundom försöks är att den gloria som omger det utomvärldsliga används som vapen eller åtminstone som sköld i den politiska striden. Man anser sig såsom det inre livets utkorade kunna angripa motståndaren inte bara som politiker, utan som representant för det onda och handlande livet. Och vid motangreppet blir man martyr och begär en fristad vid livsförnekelsens och ångestens altare med respekt och medkänsla för det företedda eländet. Det är en taktik som säkerligen bygger mindre på spekulation än på bristande medvetenhet, men den har i

svensk debatt blivit tillräckligt anlita för att bära beaktas.

Den Jesusgestalt som skimrar för politikens förnekare skulle i våra dagar inte förkunna vare sig Atlantpakt, världsrevolution eller neutralitet. Ingen ställer heller dylika anspråk på Rilkes intellektuelle eller Martinsons luffare. Men för dem som vill utforma samhällsskicket så att det särpräglade och personliga får skydd och försvar är det inte möjligt att stanna vid denna negativism. En radikal överldslighet kan visserligen sägas vara oberoende av allt yttre, kan till och med stimuleras av hårdhet och tvång; det är inte svårt att tänka sig Jesus i ett koncentrationsläger, och berättelserna från dessa vittnar om att personlig storhet en och annan gång blommar i eländet.

Men i det stora hela, det kan vi väl vara överens om, är det inte så. Även det inre livet strävar till uttryck, i förkunnelse och dikt. I nutidens stats-tyrannier är, mer än kanske någonsin förr, dessa uttryck förbjudna, själva möjligheterna till fri meddelelse undanröjda. Rilkes intellektuelle kan i ett sådant land inte fly till dikten, Martinsons luffare kan inte protestera mot samhället genom "lättja och håglöshet"; båda blir kuggar i maskineriet, antingen

som besjungare av makten eller som arbetare i slavläger. Och på längre sikt blir också den mest radikala ovärldslighet otänkbar; den meditation och det grubbel ur vilket de inre upplevelserna spirar fram bedövas av inlärandet och propagandan. Även det inre livet behöver friheten, och det är i dess namn som friheten skall försvaras.

Innehåll

<i>Tredje ståndpunkten</i>	5
<i>Tredje ståndpunkten och USA</i>	12
<i>Socialdemokratisk kommunistpropaganda</i>	17
<i>Tredje ståndpunkten och det inre livet</i>	22

Pris 1:75